

MARJAN MINNESMA VAN 'URGENDA':

“Het wordt tijd dat **doene**

HET IS BIJNA DE 'TIENDE VAN DE TIENDE', DE DAG VAN DE DUURZAAMHEID, ALS DIT INTERVIEW MET MARJAN MINNESMA PLAATS HEEFT. WE HEBBEN AFGESPROKEN IN DE DUURZAAMHEIDSFABRIEK IN DORDRECHT, WAAR ZIJ ALS SPECIALE GAST EN SPREKER BIJ DE FORMELE OPENING VAN HET GEBOUW IS UITGENODIGD. WE WETEN DAN NOG NIET DAT ZIJ ENKELE DAGEN LATER VOOR DE DERDE KEER OP RIJ DOOR HET DAGBLAD TROUW ALS NUMMER 1 OP DE DUURZAAMHEIDSLIJST IS GEPLAATST. OOK IS NOG ONBEKEND DAT THOMAS RAU, DE ARCHITECT VAN DE DUURZAAMHEIDSFABRIEK, HAAR OP DIE LIJST ALS NUMMER 4 VOLGT...

Ze had al aangegeven dat het rond 10-10 een heksenketel was, maar zag nog wel mogelijkheden voor een gesprek bij de opening van bovengenoemd opleidingsgebouw, want dat is deze 'fabriek' in feite. De stichting 'Urgenda', waar Marjan Minnesma leiding aan geeft, is nauw betrokken bij de totstandkoming van dit bijzondere initiatief. Ontspannen ogend

voldoet ze aan de verzoeken, neemt de tijd voor gesprekken met docenten en studenten, andere gasten, PR-mensen en fotografen.... Ze is er, ze staat er en ze gaat ervoor, dat wordt ook duidelijk. Met kalme ernst brengt ze helder over dat het de hoogste tijd is om tot daden over te gaan, willen we de aarde en onze toekomst veilig stellen. Oplossingsgericht en bij voorkeur samenwerkend, ook

die boodschap dragen zij en 'Urgenda' (een samentrekking van Urgent en Agenda) uit: Samen Sneller Duurzaam.

Denken en doen ineen

De sterke gerichtheid op oplossingen vormt eveneens een belangrijk uitgangspunt voor

het onderwijs in het 'Leerpark Dordrecht', waar de Duurzaamheidsfabriek deel van uitmaakt. Het park is een van de vijf 'Icoonprojecten' van 'Urgenda'. Dit zijn, zo legt Marjan Minnesma uit, bijzondere innovatieve voorbeeldexperimenten, waarvan de verkregen resultaten en inzichten tot navolging oproepen (zie kader). 'Urgenda' noemt ze belangrijke communicatiemiddelen.

"De projecten hebben een eigen thema en (meestal) bepaalde geografische begrenzingen. Deze zijn belangrijk in verband met de betrokkenheid van de partners, bij de realisatie kan dan gebruik gemaakt worden van de regionale infrastructuur van aanwezige bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden. De samenwerking daartussen is bepalend voor de mogelijkheden en de uitkomsten. Zo is bijvoorbeeld het Rotterdamse havengebied richting gevend voor de opleidingen in het Leerpark.

meer ruimte krijgen”

Daar ligt en ontstaat voor velen werkgelegenheid.”

Die zal er in de toekomst in veel opzichten anders uitzien dan nu, maar hoe anders valt nog niet te zeggen. Toch moeten jonge mensen op die situatie worden voorbereid, maar hoe doe je dat als vorm en inhoud van banen onzeker zijn? En dan ook nog zo dat het motiveerend is voor de lerenden? In het Leerpark wordt gezocht naar antwoorden, met een specifieke onderwijsaanpak waarvoor 'denken en handelen in oplossingen' de basis vormt. En duurzaamheid, want die speelt in die toekomst een grote rol. Zoveel is wél zeker...

Het Leerpark is een wijk met een grote campus voor duurzaam onderwijs, waar wordt geleerd, gewerkt en gewoond. Het leren is sterk praktijkgestuurd, de koppeling van theorie en praktijk, van denken en doen wordt voortdurend voor ogen gehouden. Het initiatief kan worden gerealiseerd door de samenwerking van en met 50 bedrijven in de regio, de gemeente en provincie, woningbouwcorporaties en het Da Vinci College, een ROC dat hier 7000 leerlingen opleidt, Van vmbo tot en met hbo. In de Duurzaamheidsfabriek draait het om maritieme technologie en energie-technologie, in een 'voorbeeldig' architectonisch resultaat van energiezuinig en duurzaam bouwen.... Die leeromgeving krijgen de denkers en doeners ter inspiratie óók dagelijks mee.

Innovatieve oplossingen vinden

Wie kennis neemt van de activiteiten en projecten van 'Urgenda' of optredens van Marjan Minnesma zal concluderen dat het 'denken in oplossingen' of het 'werken aan oplossingen' nooit ver weg is. "Het klopt dat wij veel nadruk leggen op innovatie en op actie. Het wordt tijd dat doeners meer ruimte krijgen en denkers inventiever durven zijn. Ook moeten we weer meer waardering krijgen voor vakwerk. Daar hebben wij veel aan te danken, in de scheepsbouw kunnen we daardoor bijvoorbeeld voorop lopen. Maar als we niet voldoende innoveren raken we die positie met de bijbehorende kennis en vaardigheden kwijt. Dat geldt trouwens ook voor diverse andere terreinen. Het is daarom heel erg jammer dat de techniek in ons land aan betekenis heeft verloren en vakwerk vaak zelfs minderwaardig wordt gevonden. Er is veel werkgelegenheid in de technische sfeer en die behoefte neemt alleen maar toe. Aan de ene kant omdat veel oudere vakmensen met pensioen gaan, maar ook doordat technologische ontwikkelingen nieuwe mogelijkheden scheppen. Veel zogenaamd handwerk wordt verbonden met computergestuurde, specialistische activiteiten die passende kennis en vaardigheden vragen. Besturen van robots, ontwerpen van zorgsystemen..."

"Wat ik zo fantastisch vind aan het Leerpark is dat het een nieuwe visie op

vakwerk concreet maakt. Het mbo krijgt daardoor een nieuwe impuls, maar het draagt ook bij aan onderwijsinnovatie in het algemeen. Geen aparte eilandjes en afgeschermd instituten, maar delen van kennis en samenwerking. Samen iets doen creëert een eigen dynamiek, maakt nieuwe relaties mogelijk en leidt daardoor weer tot nieuwe ideeën en oplossingen. Of het nu om scheepsbouw gaat of om Art en Design voor zorgwoningen.... er is zo veel mogelijk. Zo'n Leerpark kan tot een geweldig 'flowcenter of excellence' uitgroeien. En zo anderen motiveren om óók aan de slag te gaan. Ik ben dan ook erg blij dat we het als 'icoonproject' gekozen hebben."

Durven

De onderwijsomgeving brengt het gesprek bijna automatisch op haar eigen studie en ervaringen. Welke keuzes

maakte de jonge Marjan Minnesma bijvoorbeeld en waarom? "Ik wilde na het atheneum diergeneeskunde gaan studeren. Mijn grootouders hadden een boerderij en ik genoot daar in vakanties en weekends van al het leven in de natuur, de dieren op het land en in het water... En ik was een Bêta, dus zo'n studie paste prima. Maar ik kwam er ook achter dat je dan proeven met dieren moest doen... en dat leek me geen goed idee. Ik heb toen voor iets totaal anders gekozen, bedrijfskunde, in Londen." Een tweede 'switch' volgt na een verblijf bij Shell. Ze kon daar voor haar afstudeerscriptie terecht en werkte er ook nog korte tijd: "Ik zag het als een mooie kans om in deze wereldwijd werkende onderneming internationale ervaring op te doen, interessante mensen te ontmoeten." Ze ontdekt er echter ook de logheid van een multinational en de lange weg naar een mogelijke carrière. Londen maakt daarom plaats voor Utrecht, waar ze haar kennis aanvult met studies filosofie en rechten (klimaatrecht, milieurecht). De afstudeeropdrachten bieden haar dan meer bevrediging met betrekking tot mogelijkheden en activiteiten: ze maakt zo kennis met Greenpeace International en met Novem, het latere Senter Novem, een agentschap van het ministerie van Economische Zaken. "Toen ik er daar ook nog in slaagde EU-projectgeld binnen te halen mocht ik dat zelf als programma-manager uitgeven. Ik organiseerde zo mijn eigen baan." Dat was in 1994, vlak na de 'Wende' en de bijbehorende veranderingen in Centraal en Oost Europa. De projectsubsidies worden daar ingezet. De confrontatie met armoede, vuiligheid en corruptie in combinatie met de moed en de wil om de schouders eronder te zetten, zijn voor Marjan Minnesma zeer motiverend: "Wat op mij veel indruk maakte was de vastbeslotenheid om de nieuwe kansen te grijpen, het doorzettingsvermogen om aan te pakken. Die inzet wilde je graag belonen en steunen." Ook de volgende baan krijgt ze aangeboden: campagneleider bij Greenpeace Nederland. "Het was een

baan met grote verantwoordelijkheden. En ik was pas dertig. Maar ik heb ja gezegd, vooral de actiegerichtheid boeide me én de aandacht voor duurzaamheid." Daarna besteedt ze bij enkele andere instellingen meer aandacht aan onderzoek, hoewel ook dan projecten regelmatig op haar pad komen. Heel blij is ze in 2004 als ze door Jan Rotmans, hoogleraar Transitiekunde aan de Erasmus Universiteit in Rotterdam, wordt gevraagd (mede) leiding te geven aan een nieuw onderzoeksinstituut, het Dutch Research Institute for Transitions (DRIFT).

Historische lessen

Ze is niet bang uitgevallen, zegt Marjan Minnesma lachend. "En bescheidenheid is mij ook vreemd. Mijn moeder stoorde zich ook niet zo aan wat anderen dachten en vonden. Van haar heb ik geleerd mijn eigen pad te gaan. Misschien dat de bèta achtergrond daarbij ook wel geholpen heeft, die was voor een meisje minder voor de hand liggend. Maar ik heb me nooit als uitzondering gezien, eigenlijk. Ik hoop ook echt dat meer vrouwen de traditionele beroepswegen durven te verlaten. Waarom zouden ze niet iets technisch kiezen bijvoorbeeld? Zeker nu computers en robots veel handwerk kunnen overnemen, nemen hun mogelijkheden daarvoor toe. Zij kunnen die toch ook bedienen? We zagen hier in de Duurzaamheidsfabriek eigenlijk alleen maar mannen. Maar dat hoeft toch niet zo te blijven? In de leidinggevende functies zijn er al wel vrouwen aanwezig, dus..."

Verder durven denken, buiten kaders stappen, nieuwe wegen zoeken, dat wil ze stimuleren. Maar Marjan Minnesma kijkt ook graag terug, naar vroegere ontwikkelingen. Ook toen werden er immers uitvindingen gedaan, veranderingen in gang gezet. "Van die ervaringen en processen kun je veel leren. Waarom hadden welke pioniers succes? Wat waren waarom gunstige omstandigheden? Welke belemmeringen bestonden er en hoe werd daar mee omgegaan?" Tot voor kort kon ze wat deze belangstelling be-

treft haar hart ophalen bij DRIFT, maar ze heeft haar taken daar beëindigd: "Hoe boeiend ze ook waren, het werd alles een beetje veel. Zeker nu de toekomst momenteel meer en dringender aandacht vraagt."

Tot de dringende aandacht kan ook de rechtszaak tegen de staat gerekend worden die 'Urgenda' eind september startte met betrekking tot het klimaatbeleid van de overheid.

De 5 Icoonprojecten van 'Urgenda'

Vanaf haar start in 2007 bestonden er bij 'Urgenda' al ideeën voor grootschalige voorbeeldexperimenten op het gebied van duurzaamheid. Er zijn nu vijf:

1. Texel en de Waddeneilanden, een energieproject gericht op zelfvoorziening in energie
2. Drijvende stad (wonen op het water) in het havengebied Rotterdam, 2020;
3. Duurzame bouw (klimaatneutrale stad) in diverse steden, o.a. Poelenburg in Zevenhuizen, 2020;
4. Duurzame mobiliteit (diverse projecten op het gebied van energie/electriciteit)
5. Leerpark Dordrecht, (wijk met campussen, bedrijven, woningen etc) onderwijsproject

(zie voor details: www.urgenda.nl)